

Editorial

Publikačná aktivita v odbornom písomníctve je jedným zo základných kritérií odborného i vedeckého rastu a úspechu (nielen) onkológov.

Na získanie základnej kvalifikácie „Medicinae Universae Doctor“ je v súčasnosti potrebné pod vedením školiteľa napísať a obhájiť (u väčšiny kandidátov prvú a u niektorých zároveň, žiaľ, aj poslednú) „písomnosť“ – tzv. diplomovú prácu. Prehľbovanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie povolania však u absolventov po ukončení pregraduálneho štúdia zväčša pokračuje aj ďalej, a to formou špecializačného štúdia v špecializačnom odbore a sústavným (celoživotným) vzdelávaním (continual medical education – CME).

Súčasťou špecializačnej skúšky (atestácie) v príslušnom špecializačnom medicínskom odbore je napísanie a obhajoba tzv. písomnej práce k špecializačnej skúške pred odbornou komisiou. Budúci špecialista predkladá zoznam absolvovaných prednášok na domácich a zahraničných odborných podujatiach a zoznam vlastných publikácií v domácich aj zahraničných odborných časopisoch. Získanie atestácie v príslušnom medicínskom odbore je preto zväčša prvý z dôvodov, prečo publikovať.

Po dosiahnutí odbornej kvalifikácie zákon ukladá každému lekárovi celoživotné vzdelávanie. Takzvané sústavné vzdelávanie v medicíne (CME) je priebežné obnovovanie a udržiavanie získanej odbornej spôsobilosti v súlade s rozvojom príslušných odborov po celý čas výkonu lekárskeho povolania. CME zabezpečuje zamestnávateľ, odborné spoločnosti a lekárska komora. Povinnosť sústavne sa vzdelávať má i lekár bez špecializácie. Do CME spadá napr. účasť na vzdelávacích aktivitách (kurzoch, prednáškach, konferenciách a kongresoch), ku ktorým sa však podľa zákona nezaráta účasť na odborných sympóziách farmaceutických firiem, pričom každé podujatie sa hodnotí pridelením určitého počtu kreditov. Nedeliteľnou súčasťou CME je aj dokladovaná publikačná činnosť, keď sa predkladá napr. autorstvo či spoluautorstvo monografie, odborného alebo vedeckého článku, didaktického testu, učebnice, VŠ skript atď. Za tieto aktivity možno získať určitý počet kreditov, ktoré vyžaduje lekárska komora. Získanie predpísaného počtu kreditov za určité obdobie je jednou z podmienok na potvrdenie licencie pre výkon lekárskeho povolania. Je to aj druhý dôvod, prečo publikovať.

Vybraní uchádzači majú možnosť absolvovať doktorandské štúdium (PhD.). Doktorandské štúdium je najvyšším stupňom vysokoškolského vzdelávania. Organizácia tohto štúdia je založená tiež na kreditovom systéme. Na postup do vyššieho ročníka musí doktorand získať predpísaný počet kreditov. Kredity sa pridávajú nielen za študijnú a pedagogicko-vzdelávaciu činnosť, ale aj za samostatnú vedecko-tvorivú činnosť. Práve táto vedecko-tvorivá činnosť v zmysle aktívnych účastí na vedeckých podujatiach, ktoré sú dokumentované abstraktmi v časopisoch alebo v zborníkoch, ďalej v zmysle vedeckých prác v recenzovaných časopisoch, vedeckých prác v indexovaných časopisoch, vedeckých prác v karentovaných a/alebo impaktovaných časopisoch, kapitol v učebniciach alebo v monografiách, účasti na riešení vedeckého projektu, grantu a napokon citácie z prác, môže byť zdrojom získania početných kreditov a je spolu s obhájením písomnej dizertačnej práce zároveň predpokladom úspešného ukončenia doktorandského štúdia. Získanie vedecko-akademickej hodnosti PhD. je tretím z dôvodov, prečo publikovať.

Tí z lekárov, teda aj onkológov, ktorí sa zaujímajú o ďalší pedagogický rast, majú možnosť uchádzať sa o získanie vedecko-pedagogického titulu docent a profesor, samozrejme za predpokladu o.i. ich bohatej publikačnej aktivity. Uchádzači o docentúru, resp. o najvyšší vedecko-pedagogický titul profesor, musia spĺňať početné kritériá, ktoré ukladajú vyhlášky ministerstva školstva a vedecké rady jednotlivých lekárske fakúlt. Musia predložiť zoznam publikovaných vedeckých a odborných prác s uvedením ich literárnych ohlasov (citácií). Vyžaduje sa splnenie kritéria predpísaného počtu prác uverejnených v recenzovaných časopisoch indexovaných v domácich i medzinárodných bibliografických databázach (Medline/PubMed), najmä však v tých časopisoch, ktoré majú tzv. impakt faktor. Napokon by uchádzači mali splniť požiadavku na počet citácií, najmä registrovaných v databáze Web of Science (SCI) alebo SCOPUS. Nedeliteľnou súčasťou habilitačného konania je obhajoba habilitačnej práce pred vedeckou radou príslušnej lekárskej fakulty. Získanie vedecko-pedagogického titulu docent alebo profesor je ďalší z dôvodov, prečo publikovať.

Pre všetky stupne odborného a vedeckého rastu je výhodné publikovať v medzinárodných, impaktovaných a tzv. karentovaných časopisoch, s možnosťou získať väčší počet kreditov a splniť požadované kritériá. Nemožno však zabúdať ani na domácich čitateľov, pre ktorých novinky v odbore nie sú až také dostupné. Preto ďalším dôvodom, prečo publikovať, je aj prosté odovzdávanie vlastných skúseností, poznatkov a vedomostí v čitateľnej forme svojim (mladším) kolegom a možnosť konfrontovať tak vlastné výsledky s výsledkami iných autorov, iných pracovísk (aj zahraničných) v domácich periodikách.

Jednou z možností pre našich adeptov akademických a vedecko-pedagogických titulov ako získavať nielen kredity, ale predovšetkým skúsenosti s odbornou a vedeckou literárnou tvorbou, je publikovať v časopise Klinická onkologie, ktorá tento rok oslavuje 25 rokov od svojho založenia. Časopisu prajem dostatok kvalitných publikácií od autorov, ktorí vedia, prečo a pre koho publikovať...

prof. MUDr. Dalibor Ondruš, DrSc.
člen redakčnej rady, Bratislava